SANSKRIT

PAPER–III

OCT–11/07

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

Name of the Areas/Section (if any)..................

Time Allowed : 2-1/2 hours]

[Maximum Marks : 200

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronic Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તર પોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તર પોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તર પોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		11.	
2.		12.	
3.		13.	
4.		14.	
5.		15.	
6.		16.	
7.		17.	
8.		18.	
9.		19.	
10.			

SEAL

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

SANSKRIT

PAPER–III

सूचना : अस्मिन् प्रश्नपत्रे **चत्वारो** विभागाः सन्ति । सर्वेषामपि विभागानां **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः । **संस्कृतभाषायाम्** एव सर्वाणि उत्तराणि लिखन्तु ।

विभागः I

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं **कमप्येकं** विषयमाश्रित्य पञ्चशतपरिमितैरेव वचोभिः संस्कृतभाषया निबन्धो लेखनीयः – 20

(A) उद्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीः।

(B) माघे सन्ति त्रयो गुणाः।

(C) सर्वे गुणाः काञ्चनमाश्रयन्ते।

(D) सर्वदेवमयी धेनुः।

2. अधोलिखितेषु यथेच्छं **कमप्येकं** विषयमाश्रित्य पञ्चशतपरिमितैरेव वचोभि: संस्कृतभाषया निबन्धो लेखनीय: – 20

(A) वाग्भूषणं भूषणम्।

(B) रसो वै स:।

(C) धर्मो रक्षति रक्षित:।

(D) राष्ट्रिया संहति:।

विभागः II

यथेच्छं कस्यापि **एकस्य** वर्गस्य **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः । त्रिशतसंख्याकैः शब्दैः प्रत्येकः प्रश्नः समाधेयः । [3×15=45]

वर्गः I

3. उषःसूक्तस्य काव्यसौन्दर्यं विवृणुत।

4. 'तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु'—उक्तिमिमां विवेचयत।

5. 'तास्त्रिविधा ऋचः'—यास्कानुसारं स्पष्टयत।

वर्गः II

3. वाक्यपदीयमनुसृत्य शब्दार्थयोः सम्बन्धः प्रतिपादनीयः।

4. अन्यपदार्थप्रधानस्य समासस्य सोदाहरणं विवेचनं कुरुत।

5. "षडैते पाठकाधमाः" इति पाणिनीयशिक्षामनुसृत्य विवृणुत।

वर्गः III

3. शाङ्करभाष्यदिशा 'अथ' शब्दस्य विवेचनं कुरुत।

4. न्यायसिद्धान्तमुक्तावल्यनुसारमनुमानं व्याख्याय तत्प्रकारान् विशदीकुरुत।

5. जैनमतानुसारेण अनेकान्तवादस्य निरूपणं कुरुत।

वर्गः IV

3. 'स्याद्वाचको लाक्षणिकः शब्दोऽत्र व्यञ्जकस्त्रिधा।
   वाच्यादयस्तदर्थाः स्युः तात्पर्यार्थोऽपि केषुचित्॥'
   —मम्मटोक्तदिशा अस्याः कारिकायाः व्याख्या विधेया।

4. कुन्तकाभिमतं काव्यस्वरूपं निरूपयत।

5. काव्यमीमांसामनुसृत्य काव्यपुरुषस्य स्वरूपं निरूपयत।

वर्गः V

3. गुप्तकालीनायाः ब्राह्मीलिपेः वैशिष्ट्यं निरूपयत।

4. रुद्रदाम्नो गिरनारशिलालेखस्य प्रतिपाद्यमुपस्थापयत।

5. मिहिरकुलस्य ग्वालियराभिलेखस्य ऐतिहासिकमहत्त्वमुपस्थापयत।

प्र. सं. 3. वर्गः ....

प्र. सं. 4. वर्गः ....

प्र. सं. 5. वर्गः ....

विभागः III

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः । पञ्चाशत्परिमितैः शब्दैः प्रत्येकः प्रश्नः समाधेयः । [9×10=90]

6. इन्द्रसूक्तानुसारेण इन्द्रदेवतायाः वैशिष्ट्यानि प्रतिपादयत।

7. बृहदारण्यकोपनिषद्दिशा याज्ञवल्क्य-मैत्रेयीसंवादस्य स्वारस्यं स्पष्टयत।

8. निरुक्तमाश्रित्य अधस्तनशब्दयोः निर्वचनं कुरुत।

(1) आचार्यः।

(2) निघण्टुः।

9. 'उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिर्बलीयसी' इति उक्तिः विवेचनीया।

10. अर्थसङ्ग्रहदिशा शाब्दीभावनायाः स्वरूपमुपस्थापयत।

11. 'पुराणं पञ्चलक्षणम्'—उक्तिमिमां विवृणुत।

12. याज्ञवल्क्यस्मृतिमनुसृत्य दायव्यवस्थामुपस्थापयत।

13. रससूत्रविमर्शे भट्टनायकमतमुपस्थापयत।

14. तर्कभाषामनुसृत्य परार्थानुमानं प्रतिपादयत।

विभागः IV

अधस्तनमवतरणमाश्रित्य **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकः प्रश्नः त्रिंशत्परिमितैः शब्दैः समाधेयः — [5×5=25]

सोऽहमाजन्मशुद्धानामाफलोदयकर्मणाम्।
आसमुद्रक्षितीशानामानाकरथवर्त्मनाम्॥
यथाविधिहुताग्नीनां यथाकामार्चितार्थिनाम्।
यथापराधदण्डानां यथाकालप्रबोधिनाम्॥
त्यागाय संभृतार्थानां सत्याय मितभाषिणाम्।
यशसे विजिगीषूणां प्रजायै गृहमेधिनाम्॥

शैशवेऽभ्यस्तविद्यानां यौवने विषयैषिणाम्।
वार्द्धके मुनिवृत्तीनां योगेनान्ते तनुत्यजाम्॥
रघूणामन्वयं वक्ष्ये तनुवाग्विभवोऽपि सन्।
तद्गुणैः कर्णमागत्य चापलाय प्रचोदितः॥

15. वर्णनीयरघुवंशे कवेः गतिः कीदृशी ?

16. रघूणामन्वयः कीदृशः ?

17. 'यथाविधिहुताग्नीनाम्' इत्यस्मिन् पदे चतुर्भिः विशेषणैः कवेः विवक्षितार्थः प्रतिपादनीयः।

18. शैशवे, यौवने वार्द्धके च रघुवंशीनां वृत्तिः कीदृशी ?

19. महाकविः कालिदासः रघूणां वंशवर्णने कथं प्रेरितः ?

ROUGH WORK

SEAL